

۶۲

پرسش‌ها و
پاسخ‌های
دانشجویی

احکام پزشکی و بیماران

دفتر شصت و دوم

www.ketab.ir

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری
در دانشگاه‌ها

معاونت آموزشی و پژوهشی
اداره مشاوره و پاسخ

نشر معارف

پرسش های پانزدهم فصلی در روش
دقت شصت و دوم
احکام پزشکی بیماران

سرشناسه: حسینی، سیدمحمدتقی، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور: احکام پزشکی و
بیماران / تدوین و تألیف سیدمحمدتقی
حسینی و سیدمحمدتقی محمدی؛ تنظیم
و نظارت نهاد نمایندگی مقام معظم
رهبری در دانشگاهها (معاونت آموزشی و
پروژه‌شنی - اداره مشاوره و پاسخ)
مشاورت نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام
معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر
۱۳۹۱

تنظیم و نظارت: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها
(معاونت آموزشی و پژوهشی - اداره مشاوره و پاسخ)
تدوین و تألیف: سیدمحمدتقی حسینی و سیدمحمدتقی محمدی
ناشر: دفتر نشر معارف

تایپ و صفحه آرایی: طالع بخشایش
نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۴
تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۹۸۲-۱
قیمت: ۶۵۰۰ تومان

«همه حقوق برای ناشر محفوظ است»

مشخصات ظاهری: ۱۷۰ ص.
فروست: ۱۳۳۱۴۶۶
دانشجویی: دفتر احکام: ۱۲
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۹۸۲-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابخانه.

موضوع: پزشکی - فتاها
شناسه افزوده: محمدی، سیدمحمدتقی،
۱۳۵۷ -
رده بندی کنگره: ۳۲۵/الف/۹/۱۸۳ BP
۱۳۹۴
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۴۲۲
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۰۶۶۲۹

مبیریت بخش دفتر نشر معارف: قم، خیابان شهید کوجه ۲۲، شماره ۳، تلفن و شماره: ۳۷۷۰۰۰۴
«قم: ۰۲۵-۳۷۷۵۴۵۱» تهران: ۰۲۱-۸۸۹۱۱۲۱۲ «مشهد: ۰۵۱-۳۳۳۲۰۱۱۹» شیراز: ۰۷۱-۳۳۳۲۴۱۵
«کرج: ۰۲۶-۳۳۳۳۵۲۹۰» کرمانشاه: ۰۸۲-۳۳۳۳۸۴۱۱ «کرمان: ۰۳۴-۳۳۳۳۱۴۶۶» رشت: ۰۱۴-۳۳۳۳۰۶۹۷
«تهران: ۰۴۱-۳۵۵۷۶۰۰۰» شهرکرد: ۰۲۸-۳۳۳۳۳۳۳۳ «فروین: ۰۲۸-۳۳۳۳۳۳۳۳» باری: ۰۱۱-۳۳۳۳۳۳۳۳
«اراک: ۰۲۴-۳۳۳۳۳۳۳۳» اصفهان: ۰۸۶-۳۳۳۳۳۳۳۳ «اصفهان: ۰۲۱-۳۳۳۳۳۳۳۳» اردبیل: ۰۴۵-۳۳۳۳۳۳۳۳
«نورمیه: ۰۲۴-۳۳۳۳۳۳۳۳» ایلام: ۰۵۶-۳۳۳۳۳۳۳۳ «گلان: ۰۹۱-۳۳۳۳۳۳۳۳» اهواز: ۰۱۷-۳۳۳۳۳۳۳۳
«نورمیه: ۰۲۴-۳۳۳۳۳۳۳۳» بوشهر: ۰۹۱۷۶۶۷۱۵۵۴ «زنجان: ۰۲۴-۳۳۳۳۳۳۳۳» خرم آباد: ۰۹۱-۳۳۳۳۳۳۳۳
«بوشهر: ۰۹۱۷۶۶۷۱۵۵۴» یاسوج: ۰۹۱-۳۳۳۳۳۳۳۳

www.Ketabroom.ir _ www.Porseshan.org _ www.Porseshan.ir
info@Ketabroom.ir _ info@porseshan.org

فصل اول - احکام بیماران

وضوی بیماران

۲۵ وضو و نجاست اعضا

۲۵ وضو و عضو نجاست

۲۶ وضو و باطل بیحی

۲۷ وضوی جبیره

۲۷ مسح پا و باند

۲۸ وضوی آتل بسته

۲۹ وضو با سرم

۲۹ وضو با میکروست

۳۰ وضو و خون مردگی

۳۱ وضوی عضو قطع شده

۳۲ وضو و سینوزیت

۳۲ وضو و کمک دیگران

موانع وضو

۳۴ وضو و مانع در اعضا

۳۵ وضو و کرم صورت

۳۵ وضو و لنز چشم

۳۵ وضو و موی مصنوعی

۳۶ وضو و کاشت مو

۳۶ وضو و کاشت ناخن

مبطلات وضو

۳۷ وضو و باد معده

۳۷ وضو و سلسله بول

غسل بیماران

۳۹ غسل و نجاست بدن

۴۰ غسل و موالات

۴۰ غسل و کمک دیگران

۴۰ غسل و بطلان وضو

۴۱ غسل و حدث

۴۱ غسل و ضرر

تیمم بیماران

۴۲ کیفیت تیمم

۴۲ تیمم بیمار

۴۳ تیمم و سختی غسل

۴۳ تیمم و احتمال ضرر

۴۳ تیمم و آب سرد

۴۴ تیمم صورت

۴۴ تیمم پیشانی

۴۴ تیمم با دست شکسته

۴۴ تیمم بدل از غسل

۴۵ تیمم بدل از وضو

۴۵ تیمم بر موزاییک

۴۵ تیمم بر سنگ مرمر

۴۵ تیمم بر چوب

۴۶ تیمم بر گچ دیوار

۴۶ تیمم بر آجر

۴۶ تیمم و نمازهای بعدی

نماز بیماران

- ۴۷ تکرار تیمم
- ۴۸ تیمم و قرآن
- ۴۸ تیمم و تکرار نماز

- ۴۹ وجوب نماز
- ۴۹ نماز و ناتوانی
- ۵۰ نماز و عصا
- ۵۰ نماز نشسته و قیام
- ۵۱ نماز روی تخت
- ۵۱ قیام نماز بستی
- ۵۱ نماز و درد مفاصل
- ۵۲ نماز و احتمال ضرر
- ۵۳ نماز و پای مصنوعی
- ۵۳ نماز و عمل جراحی
- ۵۴ نماز و زانو درد
- ۵۴ نماز و شکستگی زانو
- ۵۴ نماز چهار زانو
- ۵۴ نماز نشسته جایز
- ۵۵ نماز نشسته و خمیدگی
- ۵۵ نماز نشسته سهوی
- ۵۵ نماز و کمک دیگران
- ۵۶ نماز و سرگیجه
- ۵۶ نماز و ویلیچر
- ۵۶ ناله در نماز
- ۵۷ سرفه در نماز
- ۵۷ استفراغ در نماز

رکوع بیماراران

- ۵۸ رکوع ویلچری
- ۵۸ رکوع نماز نشسته
- ۵۹ نماز خمیده
- ۵۹ رکوع بیمار
- ۵۹ رکوع بیمار بستری

سجده بیماراران

- ۶۱ سجده ویلچری
- ۶۲ سجده معلولان
- ۶۲ سجده نماز نشسته
- ۶۲ سجده بیمار تختخوابی
- ۶۳ سجده نماز نشسته
- ۶۳ سجده و میز
- ۶۳ سجده و شکستگی پا
- ۶۴ سجده و کمک دیگران
- ۶۴ ناتوانی بین دو سجده
- ۶۴ ناتوانی در سجده
- ۶۵ سجده و بیشانی زخمی

قبله و بیماراران

- ۶۶ قبله و بیمار بستری
- ۶۶ قبله اشیایی
- ۶۷ قبله و تخت بیمارستان
- ۶۷ قبله و بیماری سخت
- ۶۷ قبله و بیمار خوابیده

سرم و خون بیمار

- ۶۸ سرم نمازگزار
- ۶۸ نماز و انتقال خون

۶۹ نماز و خون زخم

۷۰ نماز و خونریزی

۷۰ نماز و خون بینی

۷۱ نماز و خون بواسیر

۷۲ وضو و پوسته زخم

۷۲ وضو و خونریزی

۷۳ نماز و خونریزی

۷۳ نماز و آ پول

طهارت بیماران

۷۴ طهارت بیمار بستری

۷۴ طهارت محل بول

۷۵ طهارت محل غائط

۷۵ طهارت با دستمال

۷۶ طهارت بدون آب

۷۶ طهارت با یک دست

۷۶ استبراء و زخم

۷۶ بیماری مجاری ادرار

۷۷ استبراء و رطوبت

۷۷ منی مریض

۷۷ عفونت و ادرار

۷۸ کیسه ادرار و مدفوع (استوما)

۷۸ نماز و پوشک بزرگسالان

۷۸ طهارت قطع نخاع

۷۹ طهارت و پرستار

لباس بیماران

۸۰ نماز با کفش

۸۰ نماز و لباس خونی

۸۱ رنگ خون

۸۱ نماز با ملحفه نجس

۸۲ نماز با لباس نجس

۸۳ نماز با بدن نجس

۸۳ نماز با لباس پرستاری

۸۴ فراموشی نجاست لباس

۸۴ نجاست پای مصنوعی

۸۴ نجاست صندلی و عصا

۸۴ شک در نجاست لباس

۸۵ اعلام نجاست به بیمار

۸۵ اعلام نجاست به بیمارستان

۸۵ اعلام نجاست لباس

۸۶ نجاست لوازم بیمارستان

۸۶ نایینا و نجاست

نماز قضاء

۸۷ نیابت نماز قضا

۸۷ نماز قضا و کما

۸۷ نماز آلزایمر

روزه بیماران

۸۹ روزه

۸۹ روزه

۸۹ روزه و منع پزشک

۹۰ روزه و تشخیص پزشک

۹۰ روزه و تأخیر بهبودی

۹۱ روزه و ضعف چشم

۹۱ روزه دختران

۹۲ روزه و ضعف جسمی

روزه و تهوع ۹۲

خون لثه روزه دار ۹۳

روزه و دندان پزشکی ۹۳

روزه و آندوسکوپی ۹۳

روزه و آمپول ۹۳

روزه و سرم ۹۴

روزه و تزریق خون ۹۵

روزه اهدای خون ۹۶

روزه و خوردن قرص ۹۶

روزه و اسپری تنگی نفس ۹۶

روزه و قطره چشم ۹۷

روزه و شیاف ۹۷

روزه و ناراحتی کلیه ۹۷

روزه و عادت ماهیانه ۹۸

فصل روزه بیماران

قضای روزه بیمار ۹۹

کفاره روزه بیماران ۱۰۰

الکل

الکل طبی ۱۰۱

الکل صنعتی ۱۰۱

نوشیدن الکل ۱۰۲

داروهای دارای الکل ۱۰۲

خون و پوست

خون تزریقات ۱۰۴

خون داخل بدن ۱۰۴

مکیدن خون ۱۰۴

خون بینی ۱۰۵

۱۰۵ خون خشک در بینی

۱۰۵ خون و اخلاط بینی

۱۰۶ خون دندان

۱۰۶ جوش صورت

۱۰۶ خون آبه

۱۰۷ خون خشک زخم

۱۰۷ پوست لب

فصل دوم - احکام پزشکان

آموزش پزشکی

۱۱۱ آموزش پزشکی و نامحرم

۱۱۲ عکس آموزش پزشکی

۱۱۲ مولاز آموزش پزشکی

۱۱۳ فیلم آموزش پزشکی

۱۱۳ لمس و آموزش پزشکی

۱۱۴ تماس و آموزش پزشکی

معاينات پزشکی

۱۱۵ پزشک جنس مخالف

۱۱۶ پزشک خانم

۱۱۶ دندان پزشک جنس مخالف

۱۱۷ پزشک نامحرم

۱۱۷ پزشک زنان

۱۱۷ لمس پزشک با دستکش

۱۱۸ پزشک و لمس بدن

۱۱۸ پرستار مرد

۱۱۹ پرستار زن

۱۱۹ نجات نامحرم

۱۱۹ ضرورت پزشکی

۱۲۰ نگاه به عورت بیمار

آزمایشات پزشکی

۱۲۲ سونوگرافی و رادیولوژی جنس مخالف

۱۲۳ استمنا و آزمایش پزشکی

تزریقات و جراحی

۱۲۴ تزریقات جنس مخالف

۱۲۵ انس عمل

۱۲۵ پیش اتاق عمل

۱۲۶ جراحی زیبایی

۱۲۶ جراحی بیض و گوش

۱۲۶ تغییر جنسیت

اخلاق پزشکی

۱۲۷ گفتن وضعیت بیمار

۱۲۷ اسرار بیمار

۱۲۸ آموزش و پیشگیری

۱۲۸ جراحی و رضایت بیمار

۱۲۹ گواهی پزشکی

۱۲۹ دستمزد پزشکان

۱۲۹ پزشک و زیرمیزی

۱۳۰ دستورات غیرشرعی پزشکی

ضمان پزشک

۱۳۱ ضمان پزشک

۱۳۱ حساسیت دارویی بیمار

۱۳۲ ضمان دستیاران پزشک

۱۳۲ ضمان افراد غیرمسئول

۱۳۲ ضمان بدون تفریط پزشک

۱۳۳ نسخه نادرست

۱۳۳ درمان‌های پرخطر

تشریح جسد

۱۳۴ نگاه به جسد

۱۳۴ تشریح جسد مسلمان

۱۳۶ جسد مجهول‌الهویه

۱۳۶ تجسس برای تشریح

۱۳۷ اختلاط دانشجویان و تشریح

مرگ مغزی و پیوند اعضا

۱۳۸ دستگاه مراقبت بیمار

۱۳۸ اهدای اعضای مرگ مغزی

۱۳۹ اهدای اعضای بدن

۱۴۰ پیوند اعضای کافر

۱۴۱ وصیت اهدای عضو

۱۴۲ اهدای عضو و اجازه ورثه

۱۴۲ دیه اعضای اهدایی

۱۴۳ خد و فروش عضو

۱۴۴ طریقت عضو پیوندی

غسل مس میت

۱۴۵ غسل و تشریح میت

۱۴۶ تماس با بدن میت

۱۴۶ استخوان میت

۱۴۷ مس میت با دستکش

۱۴۷ سرایت مس میت

۱۴۷ مس مرگ مغزی

۱۴۷ مس بیهوشی

۱۴۸ مس احیای قلب

۱۴۸ مس جنین سقط شده

اهدای خون

۱۵۰ اهدای خون و غیرمسلمان

۱۵۰ اهدای خون زن و مرد

۱۵۰ فروش خون

تلقیح و باروری

۱۵۱ تلقیح با نطفه مس

۱۵۱ استمناء آزمایش با مبی

۱۵۲ تلقیح و زن اجنبی

۱۵۳ تلقیح و مرد اجنبی

زایمان

۱۵۴ زایمان و پوشش

۱۵۴ سزارین

۱۵۵ ضرورت تخصص زنان

سقط جنین

۱۵۶ سقط در اوایل بارداری

۱۵۶ جنین ناقص الخلقه

۱۵۷ سقط جنین و فقر

۱۵۸ سقط جنین و ضرر

۱۵۹ جنین نامشروع

۱۵۹ جنین غیرمسلمان

۱۶۰ سقط جنین و پزشک

۱۶۱ سقط با دارو

۱۶۱ حرمت سقط جنین

۱۶۲ دیه سقط جنین

۱۶۲ دیه جنین

حیوانات و پزشکی

۱۶۳ نخ بخیه حرام گوشتان

۱۶۳ تحقیقات پزشکی و حیوانات

۱۶۳ شبیه سازی حیوانات

۱۶۴ روغن مار

ملحقات

۱۶۵ درمانگاه و مسجد

۱۶۵ اعتکاف بیمار

۱۶۵ نگاه نامحرم

۱۶۶ درمان با موسیقی

۱۶۶ درمان با مواد مخدر

۱۶۷ گذاشتن ریش

۱۶۸ روکش طلا و پلاتین دندان

۱۶۸ استفاده از هیپنوتیزم

۱۶۸ رویه قلبه مختصر

۱۷۱ کتابخانه

مقدمه

«پرسش‌گری» از انسان‌آفرینش انسان، رخ‌نمایی کرده؛ بر بال سبز خود، فرشتگان را فرانشانده، بر برگ زرد خود، شیطان را فرونشانده و در این میان، مقام آدمیت را نشان داده است. آفتاب کوه‌پایه زیبا فرمیده است:

«مَنْ أَحْسَنَ السُّؤَالَ عَلَيَّ» و «مَنْ عَلِمَ أَحْسَنَ السُّؤَالَ».

هم سؤال از علم خیزد هم جواب ♦ همان‌چنان‌که خار و گل از خاک و آب آری! هر که سؤال‌هایش آسمانی است، دانش و پرسش پاسخش خواهد بود. پویایی و پایایی «جامعه» و «فرهنگ»، در گرو پرسش‌های حقیقت‌طلبانه و پاسخ‌های خردورزانه است. بدون تردید سؤال و پرسش‌گری، وسیله‌ای برای رسیدن به آگاهی‌ها و باورها است، ولی توجه به چند نکته برای اهمیت است.

نخست اینکه پرسش‌گر به دنبال حقیقت و یادگیری باشد و پاسخ‌گو در آن موضوع دارای تخصص و صاحب ایده و فکر باشد. دیگر اینکه گمان نرود این پاسخ، کامل‌ترین و آخرین است، بلکه برای یک پرسش، ممکن است چندین پاسخ درست وجود داشته باشد. چه بسا تحقیق‌ها و پاسخ‌های قوی دیگری نیز وجود داشته باشد که با همفکری اساتید، دانشجویان و پژوهشگران گران‌قدر، نیل به آنها ممکن خواهد بود.

اداره مشاوره و پاسخ معاونت آموزشی و پژوهش استادان و دروس معارف اسلامی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، محفل انسی فراهم آورده است، تا «ابررحمت» پرسش‌ها را بر «زمین اجابت» پاسخ‌گو باشد و نهال سبز دانش را بارور سازد. ما اگر بتوانیم سنگ صبور جوانان اندیشمند و بالنده ایران اسلامی باشیم، به خود خواهیم بالید.

شایان ذکر است در راستای ترویج فرهنگ دینی، اداره مشاوره و پاسخ نهاد، تاکنون بیش از پانصد هزار پرسش دانشجویی را در موضوعات مختلف اندیشه دینی، شماره، احکام و... پاسخ داده است.

این اداره دارای گروه‌های علمی و تخصصی، به شرح زیر است:

- قرآن و حدیث؛
- تربیتی و روان‌شناسی؛
- احکام؛
- اندیشه سیاسی؛
- فلسفه، دین و بین‌دینی؛
- فرهنگی و اجتماعی؛
- حقوق و فلسفه احکام؛
- تاریخ و سیره؛
- اخلاق و عرفان؛
- ادیان و مذاهب.

آن‌چه پیش‌رو دارید، بخشی از سئالات فقهی درباره احکام پزشکی و بیماران است که توسط حجج اسلام آقایان سید مجتبی خمینی، سید محمد تقی محمدی و محققین گروه احکام این اداره، پاسخ داده شده است و برخی از پاسخ‌ها توسط حجت الاسلام آقای علی گرجی، بازبینی، تکمیل و اصلاح گردیده است. ویژگی‌های این مجموعه و شیوه تنظیم آن در چند نکته ذیل بیان می‌شود:

الف. پاسخ پرسش‌ها همراه با مأخذ و مستندات آن آورده شده است.
ب. پاسخ‌های هم‌مضمون با عبارت یکسان و روان تحریر شده است. از این‌رو بیشتر پاسخ‌ها به صورت اقتباس می‌باشد.

ج. جهت اتقان و اطمینان بیشتر علاوه بر مستندسازی پاسخ‌ها، از دفاتر مراجع بزرگوار نیز استفتا گردیده است.

د. در تنظیم کتاب، نظر حضرت امام خمینی رحمه‌الله به عنوان اولین فتوا آمده و فتاوی دیگر مراجع بزرگوار که نامشان به ترتیب حروف الفبایی که در

ذیل می آید، سپس ذکر گردیده است:

حضرت آیت الله حاج شیخ محمد تقی بهجت (قدس سره)

حضرت آیت الله حاج شیخ میرزا جواد تبریزی (قدس سره)

حضرت آیت الله حاج سید علی حسینی خامنه ای (رهبر معظم انقلاب) (دام ظلّه العالی)

حضرت آیت الله حاج سید علی حسینی سیستانی (دام ظلّه العالی)

حضرت آیت الله حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی (دام ظلّه العالی)

حضرت آیت الله حاج شیخ محمد فاضل لنکرانی (قدس سره)

حضرت آیت الله حاج شیخ ناصر مکارم شیرازی (دام ظلّه العالی)

حضرت آیت الله حاج شیخ حسین نوری همدانی (دام ظلّه العالی)

حضرت آیت الله حاج شیخ حسین وحید خراسانی (دام ظلّه العالی)

لازم به ذکر است که در متن کتاب تنها به ذکر اسامی مراجع بزرگوار به اختصار اکتفا شده است. اما از جهت آن بزرگواران پوزش می طلبیم و از درگاه خداوند متعال برای ایشان سلام عبادت و سلامتی مسئلت داریم.

هـ. در این کتاب تنها به بیان احکام تکلیفی «واجب و حرام» و احکام وضعی «باطل و صحیح» بسنده شده و از بیان حکم استحبابی خودداری شده است.

بر آنیم با توفیق خداوند، به تدریج ادامه این مجموعه را تقدیم شما خوبان کنیم. پیشنهادهای و انتقادهای سازنده شما را همواره می‌ماند در ارائه شایسته و پربار مجموعه‌هایی از این دست خواهد بود.

در پایان از تلاش‌های مخلصانه مؤلف محترم و مجموعه همکاران اداره مشاوره و پاسخ، به خصوص حجت الاسلام آقای صالح قنادی که در بازخورد و آماده‌سازی این اثر تلاش کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود و دوام توفیقات این عزیزان را در جهت خدمت بیشتر به مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) و ارتقاء فرهنگ دینی جامعه - به ویژه دانشگاہیان - از خداوند متعال مسئلت داریم.

الله ولی التوفیق

معاونت آموزشی و پژوهشی نهاد